

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3063/2017. (III. 31.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.033/2016/5. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó, D-ÉG Épületgépészeti Áruház Kft. jogi képviselője útján (dr. Strausz Éva ügyvéd, 2400 Dunaujváros, Építők útja 7.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Kúria Mfv.II.10.033/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és az ítélet megsemmisítését kérte, mivel az ítéletet több alaptörvényi rendelkezéssel is ellentétesnek tartotta.
- [3] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, valamint az Alaptörvény 28. cikkére alapította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban összegezhető.
- [5] Az indítványozó kártérítési igénnyel lépett fel korábbi ügyvezetőjével szemben, aki az igény érvényesítése érdekében kibocsátott fizetési meghagyással szemben ellentmondással élt. Az így perré alakult eljárás tárgya két olyan megbízási szerződés miatti kártérítés volt, amelyeket az ügyvezető (a per alperese, továbbiakban: alperes) kötött az indítványozó (a per felperese, továbbiakban: indítványozó) nevében.
- [6] Ennek előzményei az alábbiakban foglalhatók össze.
- [7] Az egyik megbízási szerződést az alperes egy ügyvéddel kötötte meg 2012. november 14-én. A szerződés tárgya az volt, hogy az ügyvéd az indítványozónak a vele szerződéses viszonyban álló cég felszámolója elleni perében jogi szakértőként vegyen részt 2 000 000 forint megbízási díj ellenében. A megbízási szerződés keretében megállapodtak, hogy a felek együttesen közreműködnek szemlék egyeztetése és lebonyolítása során, a megbízott jogi tanácsot ad, amelyet külön kérésére írásban is rögzít, egyben a cég felszámolójával szembeni peres eljárásban való esetleges képviselőre is kiterjedt a megbízási. 2013. március 22-én az alperes a teljesítést igazolta, majd a megbízási díjat az indítványozó az ügyvéd részére kifizette.
- [8] 2013. január 4-én az alperes az indítványozó képviselőjében megbízási szerződést kötött egy igazságügyi szakértői irodával (továbbiakban: szakértői iroda). A szerződés tárgya szakértői vélemény adása volt a fenti cég felszámolási eljárásával kapcsolatban, különös tekintettel az indítványozó és a cég felszámolója közötti peres eljárásra. A szakértői iroda vállalta, hogy az eljárással kapcsolatosan szaktanácsot ad, és a tanácsait a megbízó külön kérésére írásban, szakértői véleményben is rögzíti. A megbízási díját 4 000 000 forint + áfa összegben állapították meg. 2013. március 25-én a szakértői iroda a szakértői véleményt elkészítette, amely azonban tartalmában és túlnyomórészt szövegében is megegyezett az indítványozó által a cég felszámolójával szembeni perben előterjesztett ellenkérelmével. Ezen túlmenően a szakértői vélemény foglalkozott a peres felek hitelképességével és azt a következtetést vont le, hogy a céggel létrejött szerződés megkötésének nem volt akadálya. A szakvélemény rögzítette a cég 2010. és 2011. évi mérlegadatait, és a szakértői iroda jogkérdésekben is kifejtette álláspontját. 2013. március 25-én az alperes igazolta a szakértői iroda teljesítését, majd intézkedett részére 5 080 000 forint három részletben történő átutalásáról.
- [9] Az indítványozó és a cég felszámolója közötti per többszöri szünetelés után 2013. október 18-án a keresettől elállás következtében megszűnt.
- [10] Az indítványozó az alperes tevékenységét nem tartotta megfelelőnek. Az indítványozó többségi tulajdonos tagjának képviselője többször felhívta az alperest, hogy az iratokba való betekintést tegye lehetővé. Az alperes

azonban a 2008 és 2013 között igénybe vett szakértői, tanácsadói szolgáltatások tartalmáról, indokoltságáról csupán egy kimutatást küldött az érdeklődő tag részére, de magukat a szerződéseket többszöri kérés ellenére sem bocsátotta rendelkezésére. Ezen előzmények után, 2014. május 30-án a taggyűlés határozatával az alperest visszahívta tisztségéből.

- [11] Az indítványozó úgy ítélte meg, hogy a megbízási szerződések megkötése nem volt indokolt, az ügyvéddel kötött megbízási szerződés idején a gazdasági társaság nem állt perben; a szakértői iroda által adott szakvélemény nem nyújtott valóságos segítséget a perben, valamint nem szakkérdésben foglalt állást, hanem jogkérdésben, továbbá a megbízások az indítványozóval érdekellentétben álló cég érdekeit szolgálták, amelynek ügyvezetője ugyancsak az alperes volt. Az indítványozó mindezekre alapítva lépett fel kártérítési igényével. Álláspontja szerint az alperes a két megbízási szerződés megkötésével és a megbízási díjak kifizetésével kárt okozott, ezért a munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) 209. § (5) bekezdése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 339. §-a alapján a teljes kár megfizetésére köteles.
- [12] 1.2. A perben első fokon a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság járt el. Az indítványozó keresetében kérte, hogy a bíróság az alperest összesen 7 080 000 Ft kár és kamata megfizetésére kötelezze a perköltségek viselésével együtt. Az alperes a kereset elutasítását és az indítványozó perköltségben marasztalását kérte. Hivatkozott arra, hogy a megbízási szerződések nem csak a folyamatban lévő perekhez kapcsolódtak, azok megkötését a pertárgy magas összege is indokolta (a megbízási díjak annak csupán 0,3%-át tették ki). Hivatkozott arra is, hogy az indítványozó nem jelölt meg olyan kötelezettségszegő magatartást, amellyel összefüggésben kárt okozott. Állította, hogy a megbízott ügyvéddel rendszeres konzultációt folytatott, és a perbeli időpontokban a felszámolóknak az indítványozó ellen indított pertől való elállására nem volt egyértelmű és hitelt érdemlő adat. Így vitatta azt az állítást, hogy adott időszakban a megbízásokhoz az indítványozónak nem fűződött érdeke.
- [13] Az elsőfokú bíróság határozatában kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az indítványozó részére 4 000 000 Ft kártérítést, (amely összeg megfelel a szakértői irodával kötött megbízási szerződésben kikötött összegnek) illetve ennek kamatait. Ezt meghaladóan az indítványozó keresetét elutasította.
- [14] Indokolásában a bíróság hivatkozott az Mt. 52. § (1) bekezdés c) pontjára, a 209. § (5) bekezdésére, valamint a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (továbbiakban: Gt.) 20. § (2) bekezdésére, 22. § (2) bekezdésének b) pontjára és (4) bekezdésére. Megállapította, hogy az alperes széles körű döntési jogkörrel rendelkezett az egyes szerződések megkötésekor, azonban tevékenységét annak szem előtt tartásával kellett végeznie, hogy a társaság vagyonát megőrizze. Ennek megfelelően azt vizsgálta, hogy az indítványozó érdekeinek megfelelően, teljes gondossággal járt-e el a szerződések megkötése és teljesítésének igazolása kapcsán. Elfogadta az alperes azon indokát, hogy az indítványozó érdekelt volt a felszámolás gyors és eredményes lefolytatásában, ami indokolta az ügyvédi megbízást. Értékelte az elsőfokú bíróság azt is, hogy az indítványozó állandó jogi képviselője más városban székel. Az alperes a tényleges teljesítést igazolta le, ezért e körben a keresetet megalapozatlannak találta. A szakértői irodával kötött megbízási szerződésben az elsőfokú bíróság szerint a szaktanácsadásra és a tevékenység pontos leírására nem került sor. A bíróság arra a következtetésre jutott – a szerződéskötés körülményei és a megbízott ügyvezetőjének tanúvallomása alapján –, hogy az alperes nem az elvárható gondossággal járt el, és az elvégzendő feladat számon kérhető módon történő meghatározása nem történt meg. A pénzügyi szakértők kizárólag jogi kérdésekre adtak választ; tényleges többletmunkát tevékenységük ebben az ügyben nem mutatott, szakvéleményük nagyrészt egyezik az indítványozó korábbi ellenkérelmének szövegével. Az elsőfokú bíróság szerint így a díj kifizetése indokolatlan kiadás volt, ezért az alperest annak megfizetésére kötelezte az Mt. 179. § (1) bekezdése és a 209. § (4) bekezdése alapján.
- [15] 1.3. Az ítélettel szemben mindkét fél fellebbezéssel élt. A másodfokon eljáró Veszprémi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezéseit nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és kötelezte az alperest további 2 000 000 forint és kamatai megfizetésére. A másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette, egyben megállapította, hogy a megbízási szerződések megkötésére és a megbízási díjak kifizetésére az Mt. hatálybalépését követően, de még a Ptk. hatálya alatt került sor. Utalt arra, hogy az alperes munkaszerződése 5. pontjában tudomásul vette, hogy a vezetői tevékenységében okozott károkért a polgári jogi szabályok szerint felel.

- [16] A törvényszék irányadónak tekintette a Gt. 22. § (2) bekezdésében és a 30. § (2) bekezdésében foglalt szabályozást is a vezető állású munkavállaló kártérítési felelőssége tekintetében. A felróhatóság alapfeltételeként a fokozott gondosság elvárhatósági követelményét állította a vezető tisztségviselővel szemben.
- [17] A másodfokú bíróság szerint a Gt. 30. § alapján az ügyvezető bizonyíthatja, hogy eljárása megfelelt a gazdasági társaság érdekeinek. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy az ügyvezetőnek joga, hogy a társaság irányítása kapcsán felmerülő kérdésekben, „egyes szerződések megkötésénél, természetük megítélésénél” szakembereket vegyen igénybe. Az a jog sem vonható el az ügyvezetőtől, hogy szükség szerint több azonos szakterületen tevékenykedő személytől kérjen tájékoztatást. A vezető tisztségviselővel szemben azonban alapvető követelmény, hogy az ügyvezetés során hozott döntést eredményező vagyonmozgások világosan követhetők legyenek, és pontosan számot tudjon adni a kifizetésekről.
- [18] A bíróság kérdésesnek tekintette, hogy az alperes milyen információkhoz jutott az indítványozónak a vele szerződéses viszonyban álló cég felszámolója elleni-, illetve egy ehhez kapcsolódó adóügyi perrel kapcsolatosan, és hogy mi vezette őt a két megbízási szerződés megkötésére. A törvényszék tényként kezelte, hogy az alperes akkor adott megbízást a szakvélemény elkészítésére, amikor már ismert volt előtte, hogy a felszámoló a polgári pertől el kíván állni és a hitelezőkkel lefolytatandó levelezések befejezéséig az eljárás szünetelését javasolta. Ezért ezen időpontban az indítványozó elsődleges érdekei nem tették szükségessé a szakértői vélemény elkészítését. A fentiek okán a másodfokú bíróság jogerős ítéletében megállapította, hogy az indítványozó keresete megalapozott volt.
- [19] 1.4. Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalával az indítványozó keresetének elutasítását; másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára való utasítását. Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását és az alperes felülvizsgálati kérelmének elutasítását kérte.
- [20] A Kúria a Veszprémi Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte, a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét pedig megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria azt vizsgálta, hogy az alperes kártérítési felelősségét az eljáró bíróságok mire alapították, illetve eleget tettek-e a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdésébe foglalt tájékoztatási kötelezettségüknek. A Kúria indokolásában helytállóan nevezte a törvényszék jogértelmezését a felelősségi szabályokat illetően, de megállapította, hogy az indítványozóé volt a bizonyítási teher. Elfogadta azt az alperesi érvet, hogy a törvényszék a Pp. 3. § (3) bekezdése rendelkezéseinek megsértésével a bizonyítási teherről helytelenül tájékoztatta a feleket, és a bizonyítási terhet helytelenül hárította az alperesre. Ezért a törvényszék ítéletét a Pp. 164. § (1) bekezdésére tekintettel jogszabálysértőnek minősítette. A Kúria megítélése szerint a törvényszék a Pp. 206. § (1) bekezdés megsértésével, iratellenesen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat; a levont következtetésekkel sem értett egyet. Úgy ítélte meg – ellentétben mindkét eljáró bírósággal –, hogy mindkét szerződésben foglalt tanácsadás ténylegesen megvalósult. Hivatkozott az Mt. 179. § (1) és (2) bekezdéseire, amely szerint a munkáltatót terheli a bizonyítás a munkavállaló vétkes kötelezettségszegése, a kár, valamint az okozati összefüggés körében. Hangsúlyozta, hogy a Gt. 30. § (2) bekezdésének rendelkezéseiből nem vonható le az a következtetés, hogy a bizonyítási teher szabályai a vezető kártérítési felelőssége esetén megfordulnának. A jogszabály fokozott gondosságot előíró rendelkezése nem jelenti a bizonyítási teher átfordulását, mindösszesen az elvárhatóság mércéjét állapítja meg magasabb szinten, az általánosan elvárható magatartáshoz képest.
- [21] 2. Az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [22] 2.1. Az indítványozó szerint a Kúria indokolása iratellenes, mert az alsóbb fokú bíróságok érvelését figyelmen kívül hagyta, és ezt nem indokolta; az alperes által megjelölt bizonyítékoknak a tartalmát vizsgálta, és felülírta a már megállapított tényállást. Az indítványozó álláspontja szerint ezzel a Kúria megsértette a kiszámíthatóság, előreláthatóság, végső soron a jogbiztonság követelményét is. Az indítványozó szerint az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. Így az indítványozó szerint a Kúria nem végzett tényleges felülbírálatot, kizárólag a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat vizsgálta, ugyanakkor okszerűtlen következtetést vont le.

- [23] 2.2. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való alapjoga azáltal, hogy a Kúria ítélete ellen nincs helye jogorvoslatnak. Szerinte a felülmérlegelés tilalma a közvetlenség elvéből vezethető le, de az indítványozó szerint alkotmányossági szempontból közvetlen összefüggést a jogorvoslathoz való joggal mutat.
- [24] 2.3. Az indítványozó nézete szerint a jogegyenlőség is sérült azáltal, hogy egyik félnek sem adatott meg a megfelelő bizonyítás lehetősége.
- [25] 2.4. Az indítványozó szerint a Veszprémi Törvényszék helyesen állapította meg a tényállást, abból helyes ténybeli és jogi következtetéseket vont le. Állítja, – hivatkozva a Pp. 275. § rendelkezéseire –, hogy az alperes harmadfokú bíróságként tekintett a Kúriára, felülvizsgálati kérelmével „felülterjeszkedett” a felülvizsgálati kérelem keretein, amikor olyan (újszerű) tényeket adott elő, amiket korábban kellett volna. Az indítványozó szerint semmilyen olyan anyagi vagy eljárási szabálysértés nem történt, amikre a felülvizsgálati kérelmében az alperes hivatkozott. A bizonyítékok okszerű mérlegelése felülvizsgálattal nem támadható, korábban nem érvényesített kifogásokra nem lehetett volna hivatkozni.
- [26] 2.5. Hivatkozott továbbá az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére, miszerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [27] 2.6. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Kúria támadott határozata meghozatala során alaptörvény-ellenes módon járt el, és megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes (bíróági) eljáráshoz való alapjogát, mert nem adott lehetőséget az indítványozónak további bizonyításra, miután az indítványozót a másodfokú eljárás során a bíróság félretájékoztatta abban a kérdésben, hogy az alperesen van a bizonyítási teher. A Kúria eljárása a tisztességes eljáráshoz való jogát azáltal is sérti, mert bár megállapította, hogy a bíróság, amikor nem jelezte, hogy az indítványozón van a bizonyítási teher, eljárási szabályt sértett, mégsem utasította a bíróságot új eljárás lefolytatására. Ha a másodfokú bíróság helytelenül állapította meg a bizonyítási kötelezettséget, az indítványozónak nem adatott meg a lehetőség a további bizonyításra, ezzel szerinte a bírósághoz fordulásának joga sérült.

II.

- [28] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései a következők:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bíróági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [29] Az indítvány nem megalapozott.
- [30] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.

- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [32] 1.1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [33] 1.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadásának további feltételét határozza meg, mely szerint a testület az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság e feltételeket alternatív törvényi feltételnek tekinti, azaz bármelyik igazolt fennállta esetén az alkotmányjogi panaszt be kell fogadni.
- [34] Az Alkotmánybíróság ebből következően a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) valamint (7) bekezdéseinek sérelmére hivatkozó, illetve az Alaptörvény 28. cikke sérelmét állító indítványi elemei megfelelnek-e az Abtv. 27. §-ának, illetve a 29. §-ában foglalt alternatív feltételnek.
- [35] 1.3. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [36] Az Alaptörvény 28. cikke alapján az Alkotmánybíróság azt sem vizsgálhatja, hogy a jogalkalmazó helyesen értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, illetve hogy a bírói mérlegelés alapján megállapított tényállás megalapozott-e {lásd még: 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés Indokolás [5]}.
- [37] 1.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslatihoz való alapjoga sérelmét a felülmérlegelés tilalmából és az annak alapjául tekintett közvetlenség elvéből vezette le. A Kúria ugyanakkor a törvényszék ítéletének jogszabálysértő jellegére hivatkozva hozta meg döntését, azaz törvényességi felügyeleti jogkörét gyakorolva járt el. Ennek eredményét az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül. Az alkotmányjogi panasz nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés [13]; valamint 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés [13]–[15]}.
- [38] Az ítéletben foglalt jogértelmezés nem hozható tartalmi kapcsolatba az indítványozó által hivatkozott Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével, így az indítványozó jogorvoslati joga kapcsán az Alkotmánybíróság nem talált vizsgálható alkotmányjogi összefüggést.
- [39] 1.5. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét több elemre alapította, melyeket az Alkotmánybíróság a befogadhatóság szempontjából egyenként vett vizsgálat alá.
- [40] Az indítványozónak a jelen határozat Indokolásának [22] és [25] bekezdéseiben részletezett sérelmeivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza.
- [41] A 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában – a jogerő tiszteletben tartásának elvével összefüggésben – az Alkotmánybíróság már kimondta, „hogy az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően [...], beleértve azt is, hogy melyik jogorvoslati fórum mennyiben mérlegelheti (felül) a bizonyítékokat. A felülmérlegelés tilalma a közvetlenség nem kodifikált, az eljárásjogi szabályokból levezetett elvével hozható összefüggésbe. Ez abból az alapfeltevésből indul ki, hogy az(ok) a bíró(k) tudja(k) a leghelyesebben mérlegeléssel megállapítani egy bizonyíték bizonyító erejét, aki(k) a bizonyítékokat – rendszerint szóbeli tárgyaláson – közvetlenül megvizsgálta(k). Sem a felülmérlegelés abszolút tilalma, sem az alól meghatározott körű kivételek léte a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogból nem vezethető le” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]}.
- „Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre, ebbe azonban a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbírálata nem tartozik bele” {lásd: 3351/2012. (XII. 5.) AB végzés Indokolás [7]}.
- [42] Ez a Kúriának adott ügyben történő eljárására vonatkoztatva azt jelenti, hogy önmagában nem tekinthető a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog kérdésének az, ha mint felülvizsgálati bíróság a különböző álláspontú

első- és másodfokú ítéletekben megállapított tényállástól részben eltérve, a bizonyítékok ismételt mérlegelésével, a másodfokú ítéletben foglaltakkal ellentétes döntést hoz.

- [43] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [44] Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14], (továbbiakban: ABv.)] Ez azonban nem adhat alapot az Alkotmánybíróság számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [lásd például: ABv.; Indokolás [13]–[15]; valamint a 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság vizsgálata tehát nem terjed ki jelen ügyben sem arra, hogy a felmerült jogvitát hogyan kellett volna a bíróságnak megítélnie. „A tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” (ABv., Indokolás [14]–[15]).
- [45] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem elvét vizsgálja. A tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [46] A felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, melynek célja a jogerős döntés anyagi jogi és eljárásjogi jogszerűségének vizsgálata. Ha a Kúria olyan jogszabálysértést állapít meg, amely kihatott az ügy érdemére, hatályon kívül helyezi a jogerős ítéletet (és ha szükséges, az elsőfokú ítéletet is), vagy ha ennek feltételei fennállnak, az ítéletet (ítéleteket) megváltoztatja. A felülvizsgálati eljárásban a megváltoztató döntés meghozatalának lehetősége alapvetően a perek észszerű időben való befejezése érdekében biztosított, azzal a Kúria akkor élhet, ha a jogszabálysértő döntés helyett új döntés meghozatalához rendelkezésre áll valamennyi szükséges tény, adat [Pp. 275. § (4) bekezdés]. A vizsgált ügyben a Kúria döntését indokolva megállapította, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítási teher felek közti megosztását (telepítését) helytelenül értelmezte, következtetése a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján téves volt. Emiatt állapította meg a másodfokú ítélet jogszabálysértő jellegét, és a Pp. 274. § (1) bekezdésében foglaltakat alkalmazva, a rendelkezésre álló bizonyítékokat felhasználva, az azokból megállapítható tények alapján hozott új döntést tárgyaláson kívül.
- [47] A bíróságok indokolási kötelezettségével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság a Kúriát illetően korábban ekként foglalt állást: „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata” [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]].
- [48] A fentiekre figyelemmel a határozat Indokolásának [22] és [25] bekezdéseiben ismertetett indítványozói hivatkozások nem vetnek fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [49] 1.6. Az indítványozó által hivatkozott jogegyenlőségi sérelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogegyenlőség az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével nem hozható alkotmányjogi kapcsolatba; a jogegyenlőség érvényesüléséről az Alaptörvény XV. cikke rendelkezik.
- [50] 1.7. Az indítványozó a bizonyítási teherre vonatkozó tájékoztatással kapcsolatos bírói eljárást két megközelítésből is sérelmezte. Egyfelől azáltal, hogy a másodfokú bíróság helytelenül állapította meg a bizonyítási kötelezettséget, nézete szerint nem adatott meg a lehetőség a további bizonyításra; ezzel szerinte a bíróságoz fordulásának joga sérült. A bírósághoz fordulás joga (azaz jog a független és pártatlan bírósághoz) semmilyen összefüggésbe nem hozható a bizonyítási teherre vonatkozó tájékoztatás helyes voltával. A panasz ezen eleme

tehát a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, így nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek.

- [51] 2. Másfelől az indítványozó nézete szerint a Kúria a bizonyítási teherrel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségét illetően azáltal is megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes (bíróági) eljáráshoz való alapjogát, mert nem adott lehetőséget az indítványozónak további bizonyításra, mikor az indítványozót a másodfokú eljárás során félretájékoztatták abban a kérdésben, hogy az alperesen van a bizonyítási teher. A Kúria eljárása a tisztességes eljáráshoz való jogát az indítványozó szerint azért is sérti, mert bár megállapította, hogy a másodfokú bíróság eljárási szabályt sértett a bizonyítási teherrel kapcsolatos tájékoztatásával, mégsem utasította a bíróságot új eljárás lefolytatására.
- [52] Alkotmánybíróság vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány, a bíróság bizonyítási teherrel való tájékoztatási kötelezettségére vonatkozó, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított eme sérelmét állító részében megfelel a befogadhatóság törvényi feltételeinek, mert – megalapozottsága esetén – felmerülhet az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, ezért e tekintetben a befogadás és az érdemi vizsgálat mellett döntött.
- [53] Az érdemi vizsgálat keretében az Alkotmánybíróság az alábbiakat mérlegelte.
- [54] Nem vitás körülmény, hogy a bizonyítási teherrel kapcsolatos téves tájékoztatásra a másodfokú eljárásban került sor. Az elsőfokú eljárással szemben ilyen kifogást sem a Kúria sem az indítványozó nem említett, illetve nem vetett fel. Ebből következően az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási teher kezelését illetően kialakított álláspontja nem orientálhatta az indítványozót olyan pervitel irányába, amely a bizonyítási teher téves értelmezésén alapult volna. Az indítványozó ebben az elsőfokú eljárásban – mely a bizonyítási eljárásnak az elsődleges és fő terepe – úgy élt (vagy nem élt) a bizonyítás lehetőségével, hogy ebben téves bírói eligazítás nem zavarta meg. Az indítványozó ezen sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság azt is mérlegelte, hogy nemcsak a jóhiszemű, hanem a célszerű pervitelnek is az felel meg, ha a felek a rendelkezésre álló bizonyítékaikat a bizonyítási tehertől függetlenül kellő időben a bíróságok elé terjesztik. Ettől az indítványozó nem volt elzárva. Ezért az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem állapítható az meg, hogy a tisztességes eljárásnak feltétlenül a *cassatorius* jogkör alkalmazása felelt volna meg.
- [55] A fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2017. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1690/2016.

